

ORZECZNICTWO TRYBUNAŁU KONSTYTUCYJNEGO ZBIÓR URZĘDOWY

Seria B

Warszawa, dnia 20 maja 2016 r.

Pozycja 393

POSTANOWIENIE

z dnia 17 maja 2016 r.

Sygn. akt Ts 396/15

Trybunał Konstytucyjny w składzie:

Małgorzata Pyziak-Szafnicka – przewodniczący i sprawozdawca
Stanisław Rymar
Andrzej Rzepliński,

po wstępnym rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym skargi konstytucyjnej R.N. w sprawie zgodności:

art. 32 ust. 1 i 2 w zw. z art. 184 ust. 1 oraz art. 32 ust. 3 pkt 6 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U z 2015 r. poz. 748, ze zm.) z art. 2 w zw. z art. 7 i art. 32 ust. 1 i 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej,

p o s t a n a w i a:

odmówić nadania dalszego biegu skardze konstytucyjnej.

UZASADNIENIE

1. W skardze konstytucyjnej z 17 grudnia 2015 r. (data nadania) R.N. (dalej: skarżący) kwestionuje zgodność art. 32 ust. 1 i 2 w zw. z art. 184 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U.2015.748, ze zm.; dalej: ustawa o emeryturach i rentach z FUS) – w zakresie, w jakim ogranicza prawo do wcześniejszej emerytury jedynie do wypadków świadczenia pracy w charakterze pracownika, pomijając osoby wykonujące pracę w szczególnych warunkach w ramach prowadzonej działalności gospodarczej – oraz art. 32 ust. 3 pkt 6 ustawy o emeryturach i rentach z FUS – w zakresie, w jakim nie zezwala na zaliczenie do pracy w szczególnych warunkach okresu odbywania powszechnej zasadniczej służby wojskowej, pomimo odbywania tej służby na stanowisku i w charakterze uznawanym za szczególne warunki – z art. 2 w zw. z art. 7 i art. 32 ust. 1 i 2 Konstytucji.

2. Skarga konstytucyjna została wniesiona na podstawie następującego stanu faktycznego. Decyzją ZUS w L. z grudnia 2013 r. odmówiono skarżącemu prawa do emerytury, ze względu na niewykazanie wymaganych prawem okresów pracy w szczególnych warunkach. Wyrokiem Sądu Okręgowego w L. z września 2014 r. oddalono odwołanie wniesione od powyższej decyzji. Apelacja złożona przez skarżącego została oddalona przez Sąd Apelacyjny w W.

3. Z wydaniem wskazanych powyżej orzeczeń skarżący wiąże naruszenie zasady równości wobec prawa i zakazu dyskryminacji (art. 32 Konstytucji), a w konsekwencji zasad wynikających z art. 2 w zw. z art. 7 Konstytucji. W uzasadnieniu zarzutu podnosi, że kwestionowane przepisy dyskryminują osoby wykonujące w ramach prowadzonej działalności gospodarczej pracę w szczególnych warunkach, nie pozwalając zaliczyć jej do okresów składkowych, od których zależy przyznanie prawa do wcześniejszej emerytury.

4. Zarządzeniem sędziego Trybunału Konstytucyjnego z 26 stycznia 2016 r. wezwano skarżącego do uzupełnienia braków wniesionej skargi konstytucyjnej przez m.in. wskazanie, jakie konstytucyjne prawo lub konstytucyjna wolność zostały naruszone przez zaskarżone przepisy, uzasadnienie zarzutu niezgodności tych przepisów ze wskazanym konstytucyjnym prawem lub konstytucyjną wolnością, a także powołanie argumentów lub dowodów na poparcie wysuniętych zarzutów.

5. W piśmie nadesłanym w celu uzupełnienia braków wniesionej skargi konstytucyjnej skarżący ponownie przytoczył argumenty zawarte w tej skardze dla uzasadnienia zarzutu naruszenia zakazu dyskryminacji i nierównego traktowania. Na koniec zaś stwierdził, że – w jego ocenie – w świetle przedstawionych racji doszło do naruszenia art. 2 w zw. z art. 7 i art. 32 ust. 1 i 2 Konstytucji.

Trybunał Konstytucyjny zważył, co następuje:

1. Skarga konstytucyjna jest środkiem ochrony indywidualnych praw i wolności o charakterze podmiotowym. Jej rozpoznanie zostało uzależnione od spełnienia licznych warunków wynikających bezpośrednio z art. 79 ust. 1 Konstytucji, a doprecyzowanych w ustawie z 25 czerwca 2015 r. o Trybunale Konstytucyjnym (Dz.U.2016.293; dalej: ustawa o TK). Zgodnie z art. 65 tej ustawy skarżący we wniesionej skardze konstytucyjnej obowiązany jest do wskazania, która konstytucyjna wolność lub które konstytucyjne prawo skarżącego i w jaki sposób – jego zdaniem – zostały naruszone, oraz do uzasadnienia zarzutu niezgodności przedmiotu kontroli ze wskazaną konstytucyjną wolnością lub konstytucyjnym prawem, z powołaniem argumentów lub dowodów na jego poparcie. Powyższych wymagań nie spełnia wniesiona skarga konstytucyjna.

2. Skarżący uprawnienie do wniesienia skargi konstytucyjnej wywodzi z naruszenia zasad przedmiotowych wyrażonych w art. 2, art. 7 i art. 32 Konstytucji.

3. Trybunał Konstytucyjny w swoim orzecznictwie wielokrotnie wypowiadał się na temat dopuszczalności dochodzenia w trybie skargi konstytucyjnej ochrony zasad przedmiotowych ujętych w art. 2 Konstytucji, najbardziej wyczerpująco w rozstrzygnięciach wydanych w pełnym składzie w sprawie Ts 105/00 (postanowienia z 12 grudnia 2000 r. i 23 stycznia 2002 r., OTK ZU nr 1/B/2002, poz. 59 i 60). Jego ustalenia w tym zakresie zachowują aktualność na gruncie nowego stanu prawnego. Badając dopuszczalność powoływania się na art. 2 Konstytucji jako źródło konstytucyjnych praw lub wolności, których ochrony można dochodzić w trybie skargi konstytucyjnej, Trybunał wskazał przede wszystkim na konieczność precyzyjnego określenia wolności lub prawa podmiotowego, wyinterpretowanych z tego przepisu, których naruszenie uzasadnić ma legitymację do wniesienia skargi konstytucyjnej. Podkreślił przy tym, że chodzi tu tylko o prawa lub wolności przyjmujące normatywną postać praw podmiotowych, a więc takie, które są adresowane do obywatela (lub innego podmiotu prawa), kształtują jego sytuację prawną i dają mu możliwość wyboru zachowania się, tj. spełnienia lub niespełnienia normy prawnej.

Nie stanowi podstawy do wniesienia skargi – jak podniósł Trybunał – powołanie się przez skarżącego na naruszenie wynikających z art. 2 Konstytucji norm prawnych, które ze względu na charakter zasad przedmiotowych adresowane są przede wszystkim do ustawodawcy, wyznaczają bowiem sposób, w jaki normowane być powinny poszczególne dziedziny życia publicznego. Odwołanie się do tych zasad, w tym do zasady państwa prawnego, może mieć znaczenie dla uznania skargi konstytucyjnej za dopuszczalną wtedy, gdy skarżący wskaże równocześnie mające swoje źródło w przepisie Konstytucji wolność lub prawo podmiotowe, które doznały uszczerbku na skutek ich naruszenia (zob. także postanowienia TK z 19 grudnia 2001 r., SK 8/01, OTK ZU nr 8/2001, poz. 272 oraz 26 czerwca 2002 r., SK 1/02, OTK ZU nr 4/A/2002, poz. 53).

4. Uprawnienie do wniesienia skargi konstytucyjnej skarżący upatruje – jak już wskazano – w naruszeniu zasady równości, o której mowa w art. 32 ust. 1 Konstytucji. Uzasadniając tezę o niedopuszczalności uznania tej regulacji za źródło konstytucyjnych praw lub wolności, których naruszenie legitymuje do wniesienia skargi konstytucyjnej, Trybunał Konstytucyjny w wydanym w pełnym składzie postanowieniu z 24 października 2001 r. (SK 10/01, OTK ZU nr 7/2001, poz. 225) wskazywał, że wynikająca z niej zasada równości stanowi jedynie zasadę ogólną, mającą charakter prawa niejako „drugiego stopnia”, tzn. przysługującego w związku z konkretnymi normami prawnymi, a nie w oderwaniu od nich, „samoistnie”. Teza ta, jak podkreślał Trybunał, znajduje swoje uzasadnienie w specyfice przyjmowanego na gruncie Konstytucji rozumienia „równości”, która w jego świetle nie ma charakteru abstrakcyjnego i absolutnego, ale „funkcjonuje zawsze w pewnym kontekście sytuacyjnym, odniesiona musi być do zakazów lub nakazów albo nadania uprawnień określonym jednostkom (grupom jednostek) w porównaniu ze statusem innych jednostek (grup)”. W związku z powyższym dopuszczalność powołania się w skardze konstytucyjnej na naruszenie zasady równości jest ograniczona wyłącznie do przypadków, w których zostaną wskazane konkretne podmiotowe prawo, wolność lub obowiązek o charakterze konstytucyjnym, w zakresie których zasada ta została naruszona.

5. Skarżący we wniesionej skardze konstytucyjnej nie wskazał – pomimo wezwania go do tego zarządzeniem sędziego TK – konstytucyjnego prawa podmiotowego, które zostało naruszone na skutek wydania rozstrzygnięć w jego sprawie na podstawie zakwestionowanych regulacji. Wykazując w uzasadnieniu skargi naruszenie zasad przedmiotowych uregulowanych w art. 2 i 7 Konstytucji oraz zakazu dyskryminacji wynikającego z art. 32 Konstytucji, nie określił, które z przysługujących mu praw podmiotowych doznało uszczerbku w konsekwencji tych naruszeń. Oznaczenie tego przez skarżącego w złożonej skardze konstytucyjnej jest istotne z tego względu, że zgodnie z art. 50 ustawy o TK Trybunał, orzekając, jest związany zakresem zaskarżenia wskazanym w skardze konstytucyjnej, który obejmuje powołanie kwestionowanego aktu normatywnego lub jego części (określenie przedmiotu kontroli) oraz sformułowanie zarzutu jego niezgodności z Konstytucją, (oznaczenie wzorca kontroli).

W związku z powyższym, na podstawie art. 77 ust. 3 pkt 4 w zw. z art. 65 ust. 1 pkt 2 ustawy o TK, Trybunał Konstytucyjny odmówił nadania dalszego biegu skardze konstytucyjnej.